

Αξιολόγηση του Προγράμματος Παροχής Ενισχυτικής Διδασκαλίας σε Δημόσια Νηπιαγωγεία (2023-2024)

Το Πρόγραμμα Παροχής Ενισχυτικής Διδασκαλίας σε Δημόσια Νηπιαγωγεία έχει ως σκοπό τη στήριξη δημόσιων νηπιαγωγείων με δεύτερο/δεύτερη νηπιαγωγό, για την κάλυψη των αναγκών παροχής ενισχυτικής διδασκαλίας για διαχείριση θεμάτων βίας και παραβατικότητας, καθώς και μαθησιακών ή άλλων δυσκολιών. Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα εφαρμόστηκε πιλοτικά κατά τη σχολική χρονιά 2023-2024, σε 27 δημόσια νηπιαγωγεία παγκύπρια.

Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ), μετά από οδηγίες της Αρμόδιας Αρχής, προχώρησε σε αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος. Η αξιολόγηση είχε ως στόχο τη διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων των κύριων εμπλεκομένων, με τα ερευνητικά ερωτήματα να επικεντρώνονται:

α) στη δομή και λειτουργία του Προγράμματος και β) στην αποτελεσματικότητά του.

Εφαρμόζοντας μικτή μεθοδολογία, η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω: α) ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων και β) συνεντεύξεων. Τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν σε τρεις ομάδες εκπαιδευτικών (Διευθύντριες/ Διευθύνουσες (Δ), Εκπαιδευτικούς Ενισχυτικής Διδασκαλίας (ΕΕΔ), Εκπαιδευτικούς Γενικής Τάξης (ΕΓΤ)). Στα ερωτηματολόγια ανταποκρίθηκαν 27 διευθύντριες/διευθύνουσες, 45 εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας και 46 εκπαιδευτικοί γενικής τάξης με ποσοστό ανταπόκρισης 100,0%, 91,8% και 75,4% αντίστοιχα. Πραγματοποιήθηκαν, επίσης, τρεις ατομικές συνεντεύξεις με δύο Επιθεωρήτριες Προδημοτικής Εκπαίδευσης και τον λειτουργό που συντόνιζε το Πρόγραμμα από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), καθώς και μία ομαδική συνέντευξη με τις δύο εκπροσώπους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ) που συντόνιζαν το σχετικό πρόγραμμα επιμόρφωσης.

Σε σχέση με τη δομή και λειτουργία του Προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι οι στόχοι, οι οδηγίες που δόθηκαν και τα καθήκοντά τους ήταν ξεκάθαρα ($M.O. \geq 3,5$) επιβεβαιώνοντας τις αναφορές των εκπροσώπων του ΥΠΑΝ. Επιπλέον, οι πρόνοιες του

Προγράμματος, όπως αυτές καθορίστηκαν από το ΥΠΑΝ, βρήκαν σύμφωνες όλες τις ομάδες εμπλεκομένων. Συγκεκριμένα, οι πρόνοιες για παροχή της ενισχυτικής διδασκαλίας εντός της γενικής τάξης, αλλά και η εστίαση σε συγκεκριμένα παιδιά που χρήζουν περαιτέρω και διαφοροποιημένης στήριξης (παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, βίαιη ή αποκλίνουσα συμπεριφορά, μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες) βρήκαν σε πολύ υψηλό βαθμό σύμφωνες και τις τρεις ομάδες εκπαιδευτικών ($M.O. \geq 4,1$).

Την ίδια στιγμή φάνηκε ότι η συνδιδασκαλία, η οποία αποτελεί επίσης πρόνοια του Προγράμματος, αποτέλεσε πρόκληση με τη δήλωση που αφορούσε στην εφαρμογή της σε καθημερινή βάση, να έχει χαμηλότερο μέσο όρο συμφωνίας και από τις τρεις ομάδες εκπαιδευτικών (Διευθύντριες/ Διευθύνουσες: 3,1 - Εκπαιδευτικοί Ενισχυτικής Διδασκαλίας: 2,9 - Εκπαιδευτικοί Γενικής Τάξης: 3,2). Επίσης, αν και οι εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας και γενικής τάξης συμφώνησαν σε αρκετά υψηλό βαθμό ($M.O. \geq 3,6$) ότι είχαν τις γνώσεις και δεξιότητες για σχεδιασμό και εφαρμογή της συνδιδασκαλίας, ταυτόχρονα, αναφέρθηκαν σε προκλήσεις που αντιμετώπισαν στην εφαρμογή της. Ο προβληματισμός αυτός επιβεβαιώθηκε και μέσα από τις σχετικές αναφορές των εκπροσώπων του ΥΠΑΝ. Στο πλαίσιο αυτό έγιναν εισηγήσεις από τους/τις εμπλεκόμενους/εμπλεκόμενες για τη διεξαγωγή δειγματικών μαθημάτων και κοινών συνεδριάσεων για ανταλλαγή ιδεών.

Επιπρόσθετα, ο χρόνος για συντονισμό ανάμεσα στις εκπαιδευτικούς ενισχυτικής διδασκαλίας και γενικής τάξης αναγνωρίστηκε ως θετικό στοιχείο ($M.O. \geq 3,9$). Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν σε χαμηλότερο βαθμό ότι αφιερωνόταν χρόνος καθημερινά για συντονισμό (3,3 - 3,6) αναφέροντας προκλήσεις όπως η ώρα διεξαγωγής του, όπως αυτή ορίστηκε στο Πρόγραμμα (4^η περίοδος), καθώς και ο τύπος του σχολείου (π.χ. μονοθέσια). Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί γενικής τάξης συμφώνησαν σε μικρότερο βαθμό ($M.O. = 3,0$), από ότι οι εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας ($M.O. = 3,7$), ότι ο χρόνος αυτός ήταν ικανοποιητικός, αναφέροντας ότι θα επιθυμούσαν να ήταν περισσότερος, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερη προετοιμασία και προγραμματισμός. Οι εκπρόσωποι του ΥΠΑΝ, επιβεβαίωσαν τη θετική συμβολή του χρόνου για συντονισμό

υπογραμμίζοντας, ωστόσο, ότι αυτός χρειάζεται να είναι ορατός στο Πρόγραμμα και να εφαρμόζεται με ιδιαίτερη προσοχή και προγραμματισμό.

Όσον αφορά στην πρόνοια του Προγράμματος για παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας για τρεις διδακτικές περιόδους καθημερινά, οι τρεις ομάδες εκπαιδευτικών συμφώνησαν ότι αυτός δεν ήταν ικανοποιητικός ($M.O. \leq 2,7$) κάτι το οποίο τόνισαν και οι εκπρόσωποι του ΥΠΑΝ. Στις εισηγήσεις των εμπλεκομένων περιλαμβάνονταν, η αύξηση των ωρών ενισχυτικής διδασκαλίας, καθώς και η επέκταση του Προγράμματος καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και σε περισσότερες τάξεις και σχολεία.

Το Πρόγραμμα προνοούσε, επίσης, την εμπλοκή των συμμετεχόντων/ συμμετεχουσών εκπαιδευτικών σε τακτικές ενημερωτικές και επιμορφωτικές συναντήσεις. Οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι η διεξαγωγή συχνών επιμορφωτικών δράσεων στο πλαίσιο του Προγράμματος ($M.O. \geq 3,6$) και η συμμετοχή τους σε αυτές ήταν χρήσιμη ($M.O. \geq 3,5$). Ωστόσο, διαφάνηκε το κενό της επιμόρφωσης προς τις εκπαιδευτικούς γενικής τάξης. Η χρησιμότητα της επιμόρφωσης αναγνωρίστηκε και από τους/τις εκπροσώπους του ΥΠΑΝ, που τόνισαν ιδιαίτερα την ανάγκη για συμμετοχή και των εκπαιδευτικών γενικής τάξης στις επιμορφώσεις.

Σε σχέση με τον ρόλο τους στο Πρόγραμμα, οι εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας συμφώνησαν ότι ο ρόλος τους στην τάξη ήταν ισότιμος με τον ρόλο της εκπαιδευτικού γενικής τάξης ($M.O. = 3,6$), ότι έχουν επωφεληθεί ως εκπαιδευτικοί από τη συνεργασία τους με την εκπαιδευτικό γενικής τάξης ($M.O. = 4,4$) και διαφώνησαν ότι ένιωθαν ότι ήταν οι βοηθοί της ($M.O. = 2,4$). Οι εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας συμφώνησαν, επίσης, ότι έχουν προσφέρει σημαντική βοήθεια κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ($M.O. = 4,6$) και συγκεκριμένα ότι ο προγραμματισμός της συνδιδασκαλίας γινόταν μαζί με την εκπαιδευτικό γενικής τάξης έγκαιρα και χωρίς προβλήματα ($M.O. = 3,6$), ότι το εκπαιδευτικό υλικό που αξιοποιείτο κατά την ενισχυτική διδασκαλία αναπτυσσόταν από κοινού ($M.O. = 3,6$) και ότι είχαν τη δυνατότητα για ανάληψη πρωτοβουλίας (π.χ. επιλογή διδακτικού υλικού, τρόπο διαχείρισης των παιδιών) ($M.O. = 4,0$). Παρόλα αυτά, συμφώνησαν σε χαμηλότερο βαθμό ότι είναι ικανοποιημένες με τους όρους εργασίας τους στο Πρόγραμμα ($M.O. = 3,2$), αναφέροντας προβληματισμούς σε σχέση με τη

μοριοδότηση, τη μισθοδοσία, καθώς και τη διάρκεια εργοδότησής τους, προβληματισμοί τους οποίους φάνηκε να συμμερίζονται όλοι οι εμπλεκόμενοι/εμπλεκόμενες, συμπεριλαμβανομένων και των εκπρόσωπων του ΥΠΑΝ.

Όσον αφορά στον ρόλο των εκπαιδευτικών γενικής τάξης, αυτές συμφώνησαν σε αρκετά υψηλό βαθμό ότι έχουν επωφεληθεί ως εκπαιδευτικοί από τη συνεργασία τους με την εκπαιδευτικό ενισχυτικής διδασκαλίας (Μ.Ο.= 4,2), ότι η εκπαιδευτικός ενισχυτικής διδασκαλίας προσέφερε σημαντική βοήθεια κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας (Μ.Ο.= 4,2) και ότι ένιωθαν άνετα μαζί της μέσα στην τάξη (Μ.Ο.= 4,5). Επιπλέον, συμφώνησαν, σε χαμηλότερο όμως βαθμό, ότι ο ρόλος τους στην τάξη ήταν ισότιμος με τον ρόλο της εκπαιδευτικού ενισχυτικής διδασκαλίας (Μ.Ο.= 3,5), ότι ο προγραμματισμός της συνδιδασκαλίας γινόταν μαζί με την εκπαιδευτικό ενισχυτικής διδασκαλίας έγκαιρα και χωρίς προβλήματα (Μ.Ο.= 3,6) και ότι το εκπαιδευτικό υλικό που αξιοποιείτο κατά την ενισχυτική διδασκαλία αναπτυσσόταν από κοινού (Μ.Ο.= 3,4).

Η δεύτερη πτυχή που εξετάστηκε αφορούσε στις απόψεις των εμπλεκομένων για την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος, όπου φάνηκε να υπάρχει σύγκλιση στις απόψεις μεταξύ των εκπαιδευτικών και των εκπροσώπων του ΥΠΑΝ. Οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν σε αρκετά υψηλό βαθμό ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των παιδιών που ανήκαν στις υπό έμφαση ομάδες (Μ.Ο.≥ 4,0), αλλά και των υπόλοιπων παιδιών της τάξης (Μ.Ο.≥ 4,3). Επιπλέον, συνέβαλε στην αύξηση των κινήτρων μάθησης (Μ.Ο.= 4,0 - 4,3), στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης (Μ.Ο.= 4,1 - 4,4), του αισθήματος του «ανήκειν» (Μ.Ο.= 4,1 - 4,4), καθώς και της αυτονομίας των παιδιών που ανήκαν στις υπό έμφαση ομάδες (Μ.Ο.= 4,0 - 4,4). Την ίδια στιγμή στις αναφορές τους οι εκπρόσωποι του ΥΠΑΝ επιβεβαίωσαν ότι το Πρόγραμμα είχε θετική επίδραση στα παιδιά των συμμετεχόντων σχολείων.

Το Πρόγραμμα φάνηκε, επίσης, να συνέβαλε στην καλύτερη διαχείριση και βελτίωση του κλίματος της τάξης, αλλά και του σχολείου στο σύνολό του (Μ.Ο.≥ 4,1). Οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν πως το Πρόγραμμα συνέβαλε στην παροχή στοχευμένης στήριξης στα παιδιά που ανήκουν στις υπό έμφαση ομάδες (Μ.Ο.= 4,2 - 4,3), στην καλύτερη διαχείριση της τάξης (Μ.Ο.= 4,2 - 4,4), καθώς και του διδακτικού χρόνου (Μ.Ο.= 4,1 - 4,3), στη

διαφοροποίηση διδασκαλίας με βάση τις ανάγκες όλων των παιδιών (Μ.Ο.= 4,2 - 4,3) και γενικότερα στη βελτίωση του κλίματος του σχολείου (Μ.Ο.= 4,1 - 4,3). Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί ενισχυτικής διδασκαλίας και γενικής τάξης συμφώνησαν ότι η παρουσία τους στην τάξη συνέβαλε στον περιορισμό των προβλημάτων πειθαρχίας (Μ.Ο.≥ 4,0) και στην πιο αποτελεσματική εφαρμογή των ρουτινών της τάξης (Μ.Ο.≥ 4,2) και ότι η ενισχυτική διδασκαλία εντός της τάξης βοήθησε τα παιδιά να συνεργάζονται μεταξύ τους (Μ.Ο.≥ 4,1). Η θετική επίδραση σε επίπεδο τάξης και σχολείου επιβεβαιώθηκε και μέσα από τις απόψεις των εκπροσώπων του ΥΠΑΝ.

Τα αποτελέσματα της παρούσας αξιολόγησης παρέχουν επαρκείς και χρήσιμες ενδείξεις για τη δομή και την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος, καθώς και εισηγήσεις που μπορούν να διαφωτίσουν την προσπάθεια περαιτέρω βελτίωσής του.